

XII МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ по АРХИТЕКТУРА И СТРОИТЕЛСТВО ArCivE 2025

31 май 2025 г., Варна, България

КОМПОЗИЦИЯ НА АРХИТЕКТУРНАТА ФОТОГРАФИЯ COMPOSITION OF ARCHITECTURAL PHOTOGRAPHY

Стела Ташева / Stela Tasheva

ЛТУ, София /University of Forestry, Sofia stelabt@gmail.com

Увод и методи на изследването. Архитектурната фотография се занимава с изображения на сгради, интериори и градска и природна среда в близост. Тук се приема, че тя съчетава елементи от изкуствата като фотография, архитектура и дизайна, без да се навлиза в дълбочина в културологичните стойности на съвременните артистични творби и философски категории. Акцентът е поставен на професионалните архитектурни фотографии, които целят правдиво представяне на избраната сграда или пространство, (при цялата условност на определянето на фотографските изображения като такива). Ето защо в текста не се разглеждат жанрове като „градски живот“, „градски пейзаж“, „индустриална фотография“ „уличен бит“ и пр. Избягват се и изцяло рекламни предложения, както и артистични експресии, или прекалено манипулиращи възприятията похвати, целящи да представят обектите в „компенсиращи“ размери, пропорции и материали. Проследяват се подходите в заснемането на сгради, интериори и съоръжения, добили масово разпространение в края на XX и началото на XXI век в България. Анализираният снимков материал е изведен от творби в архитектурни списания [1,2], публикации в професионалната преса [3] и фото-студиа [4 ,5, 6, 7].

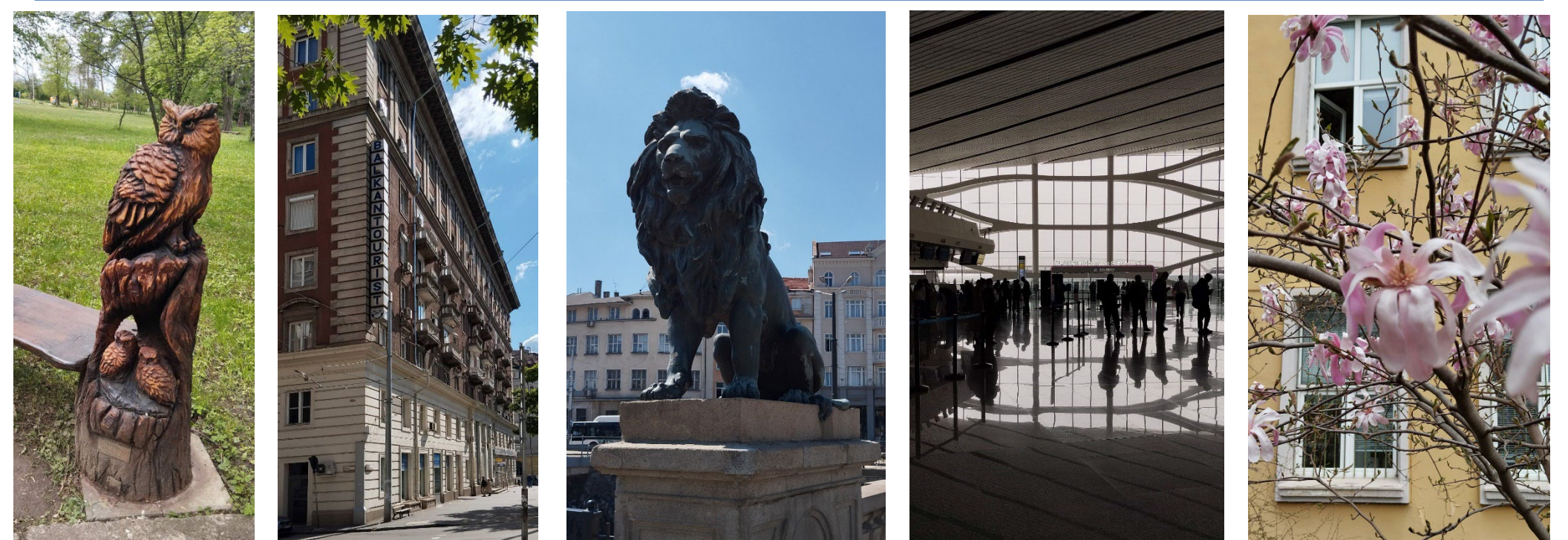
Анализ на примерите. В популярни фотографски наръчници често се отчита и не така динамичния характер на архитектурата и дизайна [8]. В някои случаи това е определяно като „сочно“ за наблюдателя. Затова редица творби компенсират „статичността“ в изображението с включване маркетингови трикове като привлекателни човешки фигури, лайфстайл аксесоари, флора и фауна. Друг опит да се противостои на „сухотата“ и „липсата на движение“ при архитектурния образ е изборът на нестандартна перспектива: съ силно отместен хоризонт, с птичи или мравчи поглед. „Когато предметът [на фотографията] бъде представен в необичайно положение, невъзможността за непосредствено и безхитростно верифициране на изобразеното активира вниманието на наблюдателя“, обяснява в лекционния си курс изтъкнатият философ Цочо Бояджиев [9]. Но въпреки че неочакваните ракурси могат да бъдат много предизвикателни и артистични, в професионалната архитектурна фотография те се ползват рядко. Вероятно, защото, сценографската им концепция и подвеждането на наблюдателя често довеждат до неразбиране и разочарование при посещение на сградата „на живо“.

В статията са проследени следните композиционни подходи: централна фигура, диагонален и линейно насочване, контурно изрязване и рамкиране, сянка и отражение, фон-матрица, както и комбинации между тях. Тяхната систематизация е предложена в Табл. 1. Илюстрирането на композиционните схеми е посредством идеограми. Във връзка с опазването на авторското право, примерите към тях са два типа: директно включени изображения от XX век (сп. Архитектура до 1985 г.) както и снимки на съвременни студиа (онлайн връзки). Важно е да се уточни и че композиционните схеми като артистично средство подлежат на субективна трактовка и неизбежно имат условен характер.

Заклучение. Тук накратко са систематизирани някои от популярните композиционни подходи в архитектурната фотография в края на XX и началото на XXI век. Те (разбира се) не са рожба единствено на „фотографската камера“, а могат да се намерят в множество картини, стенописи, графики и пр. изображения през целия период на развитието на изкуството в човешката цивилизация. Именно днес обаче технологията позволява успешното им прилагане и използването им както от професионалисти, така и от любители, а дори и от автоматизирани софтуерни хардуерни решения. „Изключвайки стоящото извън рамката на кадъра, фотографията по нататък редуцира или придава друг смисъл на реалните отношения на обекта с останалите заобикалящи го предмети,“ пише Цочо Бояджиев [18].

N	Композиционен подход	Схема	Пример
1	Централна фигура		 [10]
https://kalinpanchev.com/portfolio/#portfolio-2 https://yavorstamenov.com/wp-content/uploads/2024/08/DSC_5591.jpg https://vrabchev.com/wp-content/uploads/2023/05/vrabchev-interiorna-fotografia-0032-jpg.webp https://vrabchev.com/wp-content/uploads/2023/05/vrabchev-photography-travel-fotograf-sofia-0006.jpg Корица: https://gradat.bg/spisanie/broy-62016-dekemvri-yanuari			
2	Диагонали и линейно насочване		 [11] [12]
https://yavorstamenov.com/wp-content/uploads/2020/06/Interior_photography_5.jpg https://assenemilov.co.uk/willows-house-london-rado-designarchitecture https://vrabchev.com/wp-content/uploads/2023/05/vrabchev-interiorna-fotografia-0009-jpg.webp			
3	Контурно изрязване и рамка		 [13] [14]
https://assenemilov.co.uk/jaclyn-building https://kalinpanchev.com/portfolio/#portfolio-28 https://vrabchev.com/wp-content/uploads/2023/05/zasnemane-na-hoteli-i-imoti-vrabchev-studio-0351.jpg			
4	Сянка и отражение		 [15]
https://kalinpanchev.com/portfolio/#portfolio-8 https://vrabchev.com/wp-content/uploads/2023/05/71V01391-jpg.webp https://yavorstamenov.com/wp-content/uploads/2024/08/dsc-0536-edit.jpg Корица: https://gradat.bg/spisanie/broy-62017-noemvri-dekemvri , https://gradat.bg/spisanie/broy-62017-noemvri-dekemvri-0			
5	Фон-матрица		 [16] [17]
https://kalinpanchev.com/portfolio/#portfolio-43 Корица: https://gradat.bg/spisanie/broy-12021 , https://gradat.bg/spisanie/broy-32021 Корица: https://bularch.eu/year/2016/#book_magazine_10221/			

Табл. 1. Композиционни схеми

Към днешна дата изместването на хартиения носител от разнородни дигитални платформи, както и надграждането на фотографския образ с технологии на аугментираната или виртуалната реалност напълно изменят разбирането за рамка и за отделяне на образа от реалността. Дали и в каква степен двумерната композиция (и показаните тук схеми) ще запазят способността си за правдиво предаване на архитектурата внушаване на адекватно за нея усещане в наблюдателя, вероятно ще разберем в бъдеще.

- ЛИТЕРАТУРА**
- [1] Gradat.bg. [Online]. Available: <https://gradat.bg/spisanie>. [Accessed: 23-Apr-2025].
 - [2] Списание Архитектура - САБ. [Online]. Available: <https://bularch.eu/spisanie-arhitektura/>. [Accessed: 23-Apr-2025].
 - [3] Stroiinfo | Стройинфо. [Online]. Available: <https://stroinfo.com/>. [Accessed: 23-Apr-2025].
 - [4] Разгледайте моите снимки за архитектурна и интериорна фотография... Yavor Stamenov, 15-Aug-2024. [Online]. Available: <https://yavorstamenov.com/projects-interior-photography/>. [Accessed: 29-Apr-2025].
 - [5] K. Panchev, Интериорна фотография от Калин Панчев, 02-Feb-2015. [Online]. Available: <https://kalinpanchev.com/>. [Accessed: 29-Apr-2025].
 - [6] Assen Emilov, Assenemilov.co.uk. [Online]. Available: <https://assenemilov.co.uk/projects>. [Accessed: 29-Apr-2025].
 - [7] Architecture Photography Services – Vrabchev Studio, Vrabchev.com. [Online]. Available: <https://vrabchev.com/services/architecture-photography/>. [Accessed: 29-Apr-2025].
 - [8] М. Радева, Архитектурната фотография и нейните особености, Stroiinfo | Стройинфо, 31-May-2023. [Online]. Available: <https://stroinfo.com/architekturnata-fotografia-i-neinite/>. [Accessed: 29-Apr-2025].
 - [9] Ц. Бояджиев, Философия на фотографията (второ допълнено издание). Издателство "Изток-Запад." 2020, 51
 - [10] Корица: Дом-памятник на връх Бузлуджа, арх. Георги Стоилов, Архитектура, бр. 10, 1981, снимка: Емил Манджаров
 - [11] Корица: Зала ЦСКА „Червено знаме“, София, арх. Евлоги Цветков, Архитектура, бр. 2, 1964, снимка: Любен Яричов
 - [12] Корица: Изглед от първи жилищен комплекс в Козлодуй, Архитектура, бр. 2, 1977, снимка: Дяна Стаматова
 - [13] Корица: Общ Изглед на едропаденият хотел на Слънчев бряг, Архитектура, бр. 2, 1966, снимка: Любен Попов
 - [14] Корица: Хотел Ризо в Русе, арх. Евлоги Цветков, Архитектура, бр. 9-10, 1975, снимка: Антон Ганев
 - [15] Корица: Велико Търново, изглед от река Янтра, Архитектура, бр. 9-10, 1966, снимка: Торос Хорисан
 - [16] Корица: Велико Търново, панорамен изглед от югозапад, Архитектура, бр. 1, 1965, снимка: Торос Хорисан
 - [17] Корица: Детайл от фасадата на хотел Ровно, Видин, Архитектура, бр. 8, 1978, снимка: неопиано.
 - [18] Ц. Бояджиев, Философия на фотографията (второ допълнено издание). Издателство "Изток-Запад." 2020, 50.